

۱۸۱۰۶۱۴

آئین دادرسی
کیفری ۱

بهنام باقری

سرشناسه: باقری، بهنام، ۱۳۶۶-

عنوان قراردادی: ایران، قوانین و احکام، Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور: آئین دادرسی کیفری ۱/ بهنام باقری.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات آها، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری: ۹۶ ص.

شابک: 978-600-7535-17-2

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: آئین دادرسی جزایی--ایران

موضوع: Criminal procedurer--Iran

موضوع: آئین دادرسی جزایی--ایران--راهنمای آموزشی (عالی)

موضوع: Criminal procedurer--Iran--Stud and teaching (Higher)

رنده بندی کنگره: ۷۱۳۹۶: ح ۲۳ س ۱ / KMH۲۷۲۰

رنده بند: دیویی: ۳۴۲/۵۵۰۶

شماره کتابخانه ملی: ۴۷۴۸۷۰۹

آئین دادرسی کیفری ۱ بهنام باقری

- انتشارات: (آها)
- داوری و نظارت: علی سعیدی کیا-مسعود مرشدی
- ویراستار: اکرم وحیدی
- صفحه آرا: زهرا قرانی
- طراح جلد: زهرا قرانی
- مسئول اجرایی و آماده سازی: سمیرا ناطق
- نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶
- چاپ و صحافی: دانش
- شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
- قیمت: ۸۰۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۳۵-۱۷-۲ SBN: 978-600-7535-17-2

«این کتاب را بدون هولوگرام کتاب پلاس (سادنا) خرید، حمایتید.»

تلفن مرکز پخش: ۰۲۱)۶۶۹۶۹۹۱۰ - ۰۹۰۱۵۳۳۶۲۶۴

هر گونه تقلید و استفاده از این اثر به هر شکل بدون اجازه کتبی انتشارات آها ممنوع است.

بایید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

دانشجوی عزیز، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله مؤلف، مترجم و ناشر آن است. تکثیر و فروش آن به هر شکلی بدون اجازه از پدیدآورنده کاری غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرشرعی و کسب درآمد از دسترنج دیگران است. نتیجه این عمل نادرست، موجب رواج بی‌اعتمادی در جامعه و بروز پی‌آمدهای ناگوار در زندگی و محیطی ناسالم برای خود و فرزندانمان می‌گردد.

مقدمه ناشر ۵

مقدمه ۷

فصل نخست: کلیات

تعریف آئین نامه دادرسی کیفری ۱۱

اهداف آئین نامه دادرسی کیفری ۱۳

مراحل دادرسی کیفری ۱۵

دعاوی ناشی از جرم ۱۶

نظام های دادرسی ۱۹

فصل دوم: آشنایی با دادسرا و مقامات آن

ویژگی های دادسرا ۲۹

تشکیلات دادسرا ۳۴

مقامات دادسرا ۳۸

فصل سوم: ضابطه دادگستری

آیین دادگستری ۴۷

وظایف و اختیارات ضابطین دادگستری ۵۷

فصل چهارم: تحقیقات مقدماتی

تعریف تحقیقات مقدماتی ۶۹

خصوصیات تحقیقات مقدماتی ۷۰

جهات شروع به تحقیقات مقدماتی ۷۴

تحقیق از شاکی، متهم و شهود ۷۷

منابع ۹۵

فهرست

مدت زمانی است که جامعه با ابزار تخصص گرایی، در مسیر تحول شگرف در افکار، علایق، سلیقه ها و زندگی فردی و اجتماعی و نیز حرفه های مختلف شغلی و ارتقاء روز افزون سطح فرهنگی گام نهاده است. در این میان صنعت نشر دانشگاهی می تواند نقش بسزایی در این تغییر و تحولات ایفا کند، اما امروز این صنعت با فراز و شیب های بسیاری روبه روست که موجب کاهش تیراژ و به تبع آن کاهش کیفیت کتب دانشگاهی شده است. رفع این معضلات و شکوفایی بیش از پیش صنعت نشر دانشگاهی نیازمند اراده و عزم همه ذینفعان از جمله ناشران دانشگاهی، اساتید دانشگاه و دانشجویان است. از این رو گروه آموزشی آها متشکل از جمعی از صاحب نظران، اساتید دانشگاه و نمایین کتب دانشگاهی، مبادرت به انتشار کتب دانشگاهی و با الگوبرداری از ناشران مطرح دنیا همچون مگراهل در خصوص ارائه خدمات جنبی به اساتید و دانشجویان اقدام به راه اندازی سامانه ای برای ارتباط بین اساتید، دانش آموختگان و ناشران با نام **سادنا** به همکاری جمعی از ناشران دانشگاهی نموده است تا علاقمندان بتوانند علاوه بر خرید کتاب، خدماتی ویژه در راستای وظیفه اصلی تدریس و تحصیل خود بهره مند شوند. این گروه اعتقاد دارد که صرفاً نایب به نشر کتاب اکتفا کرد چرا که امروزه بسترهای بسیاری برای انتقال دانش وجود دارد که باید همراه با اساتید، دانشجویان و هیأت مدیران آموزش را تجربه نمود. در حال حاضر جمع زیادی از اساتید و دانشجویان عضو سامانه آموزشی آها هستند و از خدمات آنها از قبیل محتوای آموزشی در قالب اینفوگراف های آموزشی، طرح درس، فایل های پاورپوینت، سؤالات، تمرینات و آزمون های مجازی مربوط به کتاب از طریق آموزش مجازی آنلاین و آفلاین استفاده می کنند که در ادامه برای آشنایی بیشتر مدرسان و دانشجویان به شرح هر یک از این فعالیت ها می پردازیم. آموزش مجازی می تواند در کنار کتاب مکمل بسیار خوبی برای یادگیری مفاهیم آموزشی باشد. از این رو، ازای کتب منتشر شده توسط انتشارات آها یک درس در سامانه آموزش مجازی دایر می شود که اساتید حتی می توانند از طریق آن نسبت به بارگذاری و دریافت مطالب کمک آموزشی، برگزاری آزمون، درج و رفع پرونده ها و تکالیف دانشجویان با زمان بندی تعیین شده توسط استاد و مباحث پیرامون موضوع درسی و ارسال پیام گروهی به دانشجویان در تالار گفتگو اقدام نمایند. ارزیابی و سنجش آموزش همواره دغدغه و نگرانی اساتید و دانشجویان بوده است و برگزاری آزمونی با سطح علمی معتبر، که سؤالات آن توسط بسیاری از اساتید، طراحی و تنظیم شده است می تواند کمک شایان ذکری به سنجش دانشجویان و حتی ارزیابی آموزش یک استاد نماید. به منظور تسهیل و بهبود فرایند آموزشی به ازای هر کدام از کتب منتشر شده توسط آها یک آزمون آنلاین سراسری با همکاری جمعی از اساتید دانشگاه در کل کشور برگزار می شود. سؤالات این آزمون توسط اساتید در بانک

سؤالات طبقه بندی شده و به صورت تصادفی در اختیار دانشجویان قرار می گیرد تا دانشجویان در بازه زمانی مشخص در روز برگزاری آزمون به صورت آنلاین به سؤالات پاسخ دهند و پس از اتمام آزمون، نمره خود را دریافت نمایند. این آزمون در ایام امتحانات میان ترم برگزار می شود و بسیاری از اساتید، این آزمون را با هماهنگی با مراکز آموزشی خود به عنوان آزمون میان ترم برگزار می کنند.

گروه آموزشی آها که ابتدا با درس مهارت های مشترک دانشگاه جامع علمی کاربردی شروع به انتشار کتب درسی دانشگاهی نمود، اینک قصد دارد با توجه به استقبال اساتید دانشگاه، تألیف و انتشار کتب سایر دانشگاه ها را نیز در دستور کار قرار داده و خدمات خود را برای اساتید دانشگاه های دیگر گسترش دهد.

انشارات آها، با شعار «مشارکت بیشتر از شما و خدمات بیشتر از آها» را سرلوحه کار خود قرار داده و بر اساس نیازها و انتظارات اساتید، کتب منتشر نمی کند بلکه طیفی از خدمات و محتواهای آموزشی را در اختیار اساتید و دانشجویان عزیز قرار می دهد. آها گرچه هزینه های بسیار زیادی را بابت این خدمات متحمل شده است اما این مهم را جزء تعهدات خود می داند. که همانطور که اساتید محترم با معرفی کتب به دانشجویان خود به آها اعتماد می کنند، آها نیز همه توان خود را برای افزایش کیفی تدریس به کار خواهد بست و سهم عمده ای از سود حاصل از فروش کتاب ها را در قالب خدمت مشاوره، اختیار اساتید قرار خواهد داد.

امید است با همت و تلاش نشر آها و همکاری اساتید محترم دانشگاه بتوان قدم مؤثری در جهت خدمات بیشتر به قشر فرهیخته کشور و اعتلای صنعت نشر دانشگاهی برداشت.

مهدی سعیدی کیا

مدیر مسئول انتشارات آها

آئین دادرسی کیفری یکی از مهم‌ترین شاخه‌های علوم جنایی است که به دلیل اهمیت آن، از سال‌های بسیار دور مورد توجه حقوق‌دانان قرار گرفته است. امروزه نیز نه فقط از اهمیت آن کاسته نشده، بلکه با مطرح شدن مباحث حقوق بشری در جامعه بین‌الملل، اهمیت آن دوچندان شده است. چرا که یکی از بسترهای مهم اجرا یا عدم اجرای کنوانسیون‌های حقوق بشر در کشورهای مختلف دنیا، آئین دادرسی کیفری می‌باشد؛ تا جایی که برای آگاهی از میزان ارزش و اعتبار یک نظام سیاسی نسبت به حقوق و آزادی‌های فردی مردم کشورش، کافی است قانون آئین دادرسی کیفری آن را مورد مطالعه قرار داد.

اما آنچه که بحث اهمیت روزافزون آئین دادرسی کیفری شده است، تلاش برای اجرای هر چه بیشتر و بهتر عدالت کیفری در بُعد قواعد و مقررات شکلی کیفری است. بنابراین قانون‌گذاران کشورها امروزه باید تلاش خود را به کار بندند تا با توسعه قواعد و مقررات شکلی عادلانه نسبت به شاکی و متهم، و پیش‌بینی سازوکارهای دادرسی منصفانه در قوانین مربوطه، تمام ادعاهای قضایی را به اجرای عدالت کیفری در محاکم و دادرسی‌ها رهنمون سازند.

در کشورمان نیز پس از بیش از یک دهه اجرای آئین دادرسی در دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری، قانون آئین دادرسی کیفری با تغییرات بسیار نسبت به قانون قبلی، در سال ۹۲ به تصویب رسید. این قانون که تا حد زیادی ابهامات، اشکالات و نواقص قانون پیشین را برطرف کرده بود، از نوآوری‌های بسیاری نسبت به قانون قبلی برخوردار بود که عملاً قضات و مقامات قضایی را در نیل به تحقق عدالت کیفری کمک شایانی می‌کرد.

با تصویب و اجرایی شدن قانون جدید آئین دادرسی کیفری، لازم بود که از یک طرف اساتید بزرگوارى که قبلاً تألیفاتی مطابق با قانون آئین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۷۸ داشتند، اقدام اصلاح و تطابق مطالب کتاب براساس قانون جدید نمایند و از سوی دیگر اساتید و بزرگان دیگر این رشته با تألیف کتاب‌های جدید در این زمینه، به تبیین مواد قانون جدید بپردازند تا دانشجویان رشته حقوق - که همانا مجریان فردای این قانون در پست‌های گوناگون قضایی هستند - با بررسی این آثار، از نقطه نظرات و دیدگاه‌های ایشان بهره‌مند شوند و از ابهامات و اشکالات مواد قانونی آگاهی یابند تا در مقام عمل، با مشکل مواجه نگردند. با گذشت حدود سه سال از تصویب قانون جدید آئین دادرسی کیفری، باید اذعان کرد که متأسفانه منابع درسی اندکی در خصوص این قانون در دسترس دانشجویان قرار دارد. اما در میان همین اندک منابع موجود نیز هستند کتب بسیار ارزشمندی که از غنای علمی بالایی برخوردارند. با این وجود، این منابع ارزشمند هم دارای ویژگی‌ها و خصوصیات

هستند که استفاده از آنها را برای همه دانشجویان میسر نمی سازد؛ از جمله دانشجویان دوره کاردانی رشته حقوق دانشگاه جامع علمی- کاربردی که به دلایلی مثل عدم تطابق با سرفصل های رشته حقوق دانشگاه جامع علمی- کاربردی و طولانی و مفصل بودن مطالب، استفاده از این منابع برای آنها اندکی با سختی و مشکل همراه است.

وجود مسائل و مشکلاتی از این دست، انگیزه ای برای بنده شد تا با توجه به مقطع تحصیلی دانشجویان دانشگاه یادشده (کاردانی)، و نیز با در نظر گرفتن محدودیت های زمانی این دانشجویان عزیز، کتابی متناسب با سرفصل های این دانشگاه تألیف نمایم تا به کارگیری مطالب درسی آن آسان تر باشد. کتاب پیش رو ثمره تلاش این بانب در راستای این هدف است.

شاید ذکر است که در تألیف و تدوین این اثر از کتاب ها، دیدگاه ها و منابع اساتید برجسته آئین دادرسی کیفری بهره گرفته شده، اما از ارجاع موردی به هر یک از اساتید خودداری شده و در انتهای کتاب به بیان منابع اکتفا شد است. از اساتید، صاحب نظران و دانشجویان عزیز دعوت می شود که با ارائه نظرهای خود به منظور غنای این کتاب، کمک و هم فکری کنند. سایت آها به آدرس www.AHA.ir بستر این ارتباط دوسویه خواهد بود.

در پایان، لازم است از استا بزرگوارم، جناب دکتر محمدعلی بابایی، که در تألیف این کتاب از تقریرات کلاسی ایشان نیز بهره مند شدم، مراتب سپاسگزاری را به جا آورم.

بهنام باقری

بهار ۱۳۹۶